

Enkele gedachten bij de Klimaatverklaring van de Raad van Kerken

Als rooms- katholiek christen zie ik de H. Schrift en het katholieke sociaal denken als belangrijke inspiratiebronnen voor een zorgvuldige omgang met de wereld. De Bijbel leert mij dat deze werkelijkheid schepping is. Een en ander impliceert dat niet wij mensen maar de scheppende God eigenaar van deze wereld is. Wij zijn als beeld dragers van God geroepen om rentmeesters te zijn. Als representanten van God mogen wij de wereld duurzaam bewaren en beheren. God geeft ons daarbij vrijheid maar ook een grote verantwoordelijkheid. De schepping vormt de uiterlijke grond voor het verbond dat God met Israël heeft gesloten en dat in Christus tot een universeel verbond is geworden.

Iedere rooms –katholieke christen denkt vermoedelijk spontaan aan de franciscaanse spiritualiteit. Franciscus kiest in alle vrijheid voor een leven in soberheid. Hij is verbonden met mensen maar ook met andere onderdelen van de schepping. Een en ander wordt prachtig verwoord in het beroemde Zonnelied. Wij vinden hier een holistische benadering van de werkelijkheid vanuit een stevig bijbels fundament. Allerlei elementen van de schepping, zelfs de dood, noemt Franciscus in zijn Lofzang van de schepselen zijn broeder of zuster.

Het nieuws over de klimaatverandering kan mensen onmachtig en angstig maken. Een en ander is fnuikend voor gedragsverandering. Want angst werkt meestal blokkerend. De kerken en kerkelijke organisaties kunnen mensen helpen om individueel en collectief tot verandering in levensstijl te komen. Het gaat om het tonen van goede voorbeelden. Toch ben ik ook nuchter en realistisch als het gaat om het gedrag van mensen. De Schrift weet van menselijke zondigheid en gebrokenheid. Verworven welvaart wordt niet gemakkelijk opgegeven. Ik denk daarbij ook aan het mislukken van de actie “Nieuwe Levensstijl”, nu al weer enkele decennia geleden. Een en ander impliceert de noodzaak van “democratische dwang”. Onze politieke leiders moeten de moed hebben om mensen via wetgeving tot gedragsverandering te brengen. Milieubewust gedrag kan worden beloond en een milieubelastende levensstijl moet extra worden belast. Ik denk bijvoorbeeld aan het belonen van een energiezuinig beheer van gebouwen of het plaatsen van zonnepanelen maar ook aan het extra belasten van ongewenst reisgedrag. Een dergelijke wetgeving is in een parlementaire democratie overigens alleen maar mogelijk als een meerderheid van de bevolking ook van de zinvolheid van een dergelijke wetgeving overtuigd is.

In 2009 zal paus Benedictus zijn derde encycliek publiceren. Alles wijst erop dat de encycliek het katholieke sociaal denken zal actualiseren. De paus zal naar verwachting niet alleen aandacht geven aan de kloof tussen arm en rijk in onze wereld maar ook zeker ingaan op belangrijke vragen rond milieu en duurzaamheid. Verklaringen van kerkelijke leiders en organisaties, zoals ook de verklaring van de Raad van Kerken, zijn overigens alleen vruchtbaar als zij doorwerken in de hoofden en de harten van mensen. Het gaat erom dat wij metterdaad werk gaan maken van effectief milieubehoud. In de praktijk stuiten wij dan op de nodige spanning tussen theorie en praktijk. Er is nog genoeg weerbarstigheid te overwinnen. Maar christenen zijn, in kracht van Gods Geest, tot veel goeds in staat. Wij zijn, met de woorden van de Klimaatverklaring, geroepen om in alle kwetsbaarheid onze verantwoordelijkheid te nemen en moed te tonen.

Mgr. Dr. G.J.N. de Korte

Bisschop van Groningen- Leeuwarden.

Referent voor Kerk en Samenleving binnen de Nederlandse Bisschoppenconferentie